

การพัฒนาารูปแบบการให้บริการแพทย์แผนไทยเชิงรุกร่วมกับการใช้นวัตกรรมต้นทุนต่ำในชุมชน ตำบลโคกเพชร จังหวัดศรีสะเกษ

ธัญชชา เพิ่มพร
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโคกเพชร

บทคัดย่อ

การดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยเป็นทางเลือกหนึ่งในระบบสุขภาพปฐมภูมิ โดยเฉพาะการดูแลรักษาโรคระบบกล้ามเนื้อ ซึ่งพบมากในกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ในพื้นที่ตำบลโคกเพชรพบข้อจำกัด คือ อุปสรรคด้านการเดินทางซึ่งส่งผลต่อการเข้ารับบริการ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์ที่ใช้ออกให้บริการเชิงรุกที่มีราคาสูง และต้นทุนเวชภัณฑ์สมุนไพรสำเร็จรูปที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จึงได้เกิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริการแพทย์แผนไทยเชิงรุกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการสร้างนวัตกรรมต้นทุนต่ำ ตลอดจนศึกษาการลดต้นทุนจากการใช้สมุนไพรพื้นบ้านทดแทนสมุนไพรสำเร็จรูปเพื่อใช้อบรมสมุนไพรในระดับชุมชน

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อในตำบลโคกเพชร จำนวน 140 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยรูปแบบบริการเชิงรุก (นวดรักษา ประคบสมุนไพร อบสมุนไพร พอกเช่า และบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน) และใช้นวัตกรรมต้นทุนต่ำ (ตู้อบสมุนไพรเคลื่อนที่จากท่อพีวีซีและผ้าด้ายดิบ) เก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ การบันทึกต้นทุน และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการคำนวณร้อยละของต้นทุนที่ประหยัดได้

ผลการศึกษา กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเชิงรุก ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.91$ S.D = 0.32) ความพึงพอใจต่อนวัตกรรมต้นทุนต่ำ ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.71$ S.D = 0.48) และการใช้สมุนไพรพื้นบ้านช่วยลดต้นทุนลงได้ ร้อยละ 63.64 เมื่อเทียบกับสมุนไพรสำเร็จรูป

สรุป การบูรณาการการแพทย์แผนไทยเชิงรุกร่วมกับนวัตกรรมต้นทุนต่ำช่วยเพิ่มการเข้าถึง ลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืนในชุมชนโดยไม่ลดทอนคุณภาพ สอดคล้องกับบริบทชุมชน สามารถสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมและการบริการเชิงรุกนี้ นอกจากจะได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายในระดับยังสามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายด้านวัสดุอุปกรณ์ลงได้มากกว่าครึ่ง เมื่อเทียบกับการใช้ทรัพยากรแบบเดิม

คำสำคัญ: แพทย์แผนไทยเชิงรุก, นวัตกรรมต้นทุนต่ำ, ตู้อบสมุนไพรจากท่อพีวีซีและผ้าด้ายดิบ, สมุนไพรในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

สมชาย สมบูรณ์, และคณะ. (2565). ประสิทธิภาพของการจัดบริการการแพทย์แผนไทยเชิงรุกในชุมชนต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ.

พรรณิภา ศรีสวัสดิ์. (2566). การพัฒนานวัตกรรมอุปกรณ์ช่วยอบสมุนไพรแบบพกพาเพื่อการดูแลตนเองของกลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อ.

วิชัย พงษ์เรืองรอง. (2562). ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขของการใช้สมุนไพรในท้องถิ่นทดแทนการนำเข้าเวชภัณฑ์.

กาญจนา ดวงแก้ว, และทีมวิจัยชุมชน. (2567). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานวัตกรรมสุขภาพต้นทุนต่ำสำหรับผู้ป่วยโรคเรื้อรัง.